

**ÚJ MUNKAMÓDSZERREL
A KITERMELÉS MEGGYORSÍTÁSÁÉRT
ÉS AZ ÖNKÖLTSÉG CSÖKKENTÉSÉÉRT
A GÁNTI ERDŐKBEN**



MEZŐGAZDASÁGI KIADÓ
1952

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2024

Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár	
Leltári szám:	2672/L 2024.
Csoport szám:	IV
Raktári jelzet:	2/0

A Fejér megyei Gánton a szocialista erdőgazdaság építésének új, fontos állomásához érkezünk: teljesen gépesített, folyamatos munkamódszerrel szervezték meg a Csákvári Erdőgazdaság gánti üzemegységének 42 kat. holdas véghasználatát. A szovjet tapasztalatok felhasználásával megindított kísérlet, a gépek beállítása a fakitermelés és közelítés egész munkájába hivatott arra, hogy forradalmasítsa elmaradott erdőgazdaságunkat. Es ennek a forradalmi jelentőségű lépésnek megvoltak mondhatnánk a »történelmi előzményei« is Gánton.

... Száz év előtt, az 1848-as forradalom hajnalán a gánti szegényemberek úgy érezték, hogy új szelek fújnak az ő határukbán is. Elfoglalták a földesúrnak, gróf Lamberg Rudolfnak az erdejét. Kikergették az erdőből az uraság embereit, majd amikor az uradalmi örök puskával támadtak a falu népére és többeket súlyosan megsebesítettek, a gántiak — mint az egykori alispáni jelentés mondja — *»keményfadorongokkal felkészülve vonultak a földesúr kastélya elé«* és követelték az uradalom vérengző szolgálóinak kiadatását.

A gántiak forradalmi megmozdulását a sorkatonaság megjelenése fojtotta el...

Az 1848-as eseményekre ma már a legöregebb gántiak sem emlékeznek. *De a gánti dolgozóknak még megvan a lendület és akarata, csak hogy most már egészen más, tudatos célok megvalósításáért.* Jó száz esztendővel ezelőtt a gántiak megszállták az urasági erdőt, hogy demonstrálják a felszabadulásukat a jobbágyi sorból. Most 1952-ben a saját erdejükben, az egész magyar nép erdőgazdaságában fogtak hősie munkához, hogy komoly helytállással, minden nehézséget legyőző akarattal úttörőmunkát végezzenek a magasabbrendű, szocialista erdőgazdaság továbbfejlesztése érdekében.

A fakitermelésben egészen az utolsó időkig még teljesen ugyanazok a munkamódszerek uralkodtak, amelyeket évszázadok óta alkalmaznak. A fejszék és fűrészek semmit sem fejlődtek és azok felhasználása, technológiája is ugyanaz maradt, mint a múltban volt. Érthető tehát, hogy a fakitermelés munkamenetének fejlődése messze elmaradt népgazdaságunk, legfőképpen pedig iparunk fejlődésének ütemétől. A munkaszervezés eddigi formája a feudalista-kapitalista rendszerben alakult ki és éppen ezért nem felelhet már meg a szocialista gazdálkodás követelményeinek

Az első lépést a fejlettebb munkamódszerek, a gazdaságosabb fakitermelés felé, *a kettős ferde hajk alkalmazása és általános elterjedése jelentette.* Ezzel a módszerrel sikerült az iparifa kihozatalát magasabbra emelni. De még messze voltunk attól, hogy biztosítsuk a munka termelékenységének állandó növelését. Ehhez új technikára és alapjában új munkaszervezetre volt szükség.

További lépést jelentett a fejlődés útján 1950 őszén az *új munkaszervezet bevezetése, a munkacsapatok munkamenetének átalakítása.* Ez már számos erdőgazdaságunkban uralkodó termelési forma, de még nem terjedt el mindenhol. Lényege, hogy a fakitermelés munkafázisait szétbontja és így biztosítja a magasabb, a jobb termelékenységet. A múltban a fakitermelők, az »ölfa vágók«, nem tudták munkájukat elképzelni, mint hogy minden fűrésznél külön-külön dolgozott egy-egy pár, vagy legfeljebb egy harmadik segítővel volt kiegészítve a kis csoport. Az elszigetelt fűrészpárok egymaguk végezték a döntést, a gallyazást, a darabolást és az összehordást. Az új munkaszervezés gyökeres fordulatot jelent ebben a tekintetben, mert *elválasztja egymástól a szakmunkát és a segédmunkát.* A tervszerűen szervezett munkacsapatban a fűrészesek csak döntenek, a munkacsapat segédmunkás tagjai végzik a ledöntött törzsek gallyazását, majd az összehordást és ismét más dolgozók végzik a feldarabolás munkáját. *Ezzel a munkaszervezettel már lényegesen emelni lehetett a munka termelékenységét, folyamatosabbá vált a fakitermelés munkája és ez a magasabbrendű munkamegosztás teremtette meg a feltételeit a fakitermelés fokozott gépesítésének.*

Az új munkaszervezés és a gépesített, ipari jellegű fakitermelés kialakításában a *szovjet példa volt számunkra a legfőbb segítség.* A fejlett szovjet erdőipar módszerei mutatták az irányt, hogyan kell elmaradt fakitermelésünket a szocialista fejlődés irányában megszervezni.

A Szovjetunió erdőgazdaságainak munkája megmutatta számunkra is, hogy *a fakitermelést ipari jellegűvé lehet tenni.* Már évek óta a Szovjetunió ipari erdeiben nem az erdőterületen, tő mellett dolgozzák fel a kidöntött fát, hanem teljes szálfaban szállítják rakodóra és ott folyik a feldarabolás, a feldarabolt anyag osztályozása. Ennek a munkaszervezésnek rendkívüli előnyei vannak és a múlttal szemben döntő mértékű fejlődést képvisel. *Elsősorban előnye a kidöntött szálfák rakodóra szállításának, hogy az anyag bemérését (hosszoltását), annak megállapítását, hogy egy-egy szálfából milyen ipari választékokat lehet kihozni, a rakodón teljes szakszerűséggel és a legjobb feltételek között lehet elvégezni.* Kint a terepen a lezuhant szálfa megforgatására rendszerint nincsen mód, a bemérő nem tud a szálfa minden sajátosságához, esetleges hibájához jól alkalmazkodni. Amellett minden döntőpárhoz, vagy munkacsapathoz külön-külön kell elmenni, hogy a szálfákat bemérjék és ez az állandó körüljárás az egész termelési területen csökkenti a bemérő munka szakszerűségének teljes érvényesülését.

A másik előny, hogy a terepen történő darabolásnál a hulladékanyag teljesen elvész, míg a rakodón legnagyobb része jól hasznosítható. Tehát a faanyaggal való takarékosság a szálfában termelésnél már az erdőben kezdődik.

A szálfában termelés és kiközelítés a fakitermelés valamennyi munkafázisát egységes, folyamatos munkamenetbe kapcsolja össze. Ezzel alapján megváltozik a dolgozók egymáshoz való viszonya. A döntők, gallyazók, darabolók, közelítők eddig egymástól függetlenül, külön-külön végezték a munkájukat. Az elszórt terepen laza volt a munkafegyelem és a fakitermelés munkájának nem volt egységes üteme. Most a szovjet módszer az aljnövényzet eltávolításától a rakodói feldolgozásig és osztályozásig egyetlen munkamenetben kapcsolja össze a fakitermelést. Ez már ipari jellegű munkásszervezet: a döntés és a kidöntött anyag mozgatása, valamint választékokra való szét darabolása folyamatosan, futószalagszerűen történik. Most már meg kell szervezni az egymást kiegészítő és egymáshoz kapcsolódó munkák egymásutánját, jól fel kell mérnünk, hogy az egyenletes, folyamatos ütemű munka érdekében hány dolgozónak kell előkészítenie a döntést, hányan döntenek, hányan végzik a segédmunkákat, hány dolgozó szükséges a közelítéshez és miképpen kell megszervezni továbbra is a folyamatos munkát a rakodón.

Alapvető jelentőségű, hogy az így megszervezett munkafolyamat kitűnően gépesíthető és ezzel ténylegesen ipari jellegűvé válik a fakitermelés munkája.

Végül döntő szempont, hogy az újrendszerű munkaszervezet lényegesen emeli a munka termelékenységét és döntő mértékben hozzájárul az önköltségek csökkentéséhez. A gépesítéssel, a folyamatos munkaszervezéssel meggyorsított munkamenetben minden munkaszakasznál szorosan egybekapcsolódik az egyik fázis munkája a következő fázissal. Minden kitermelésnél a helyi adottságokhoz mérve meg kell teremteni az egyes munkaszakaszok helyes ütemét. Pontosán ki lehet számítani, hogy a fadöntésnél, a traktoros közelítésnél, a rakodó munkák egyes fázisaiban hány dolgozóra van szükség és minden lemaradás, vagy szervezési hiba azonnal megmutatkozik, mert a következő munkafázisban akadályozza a munka menetét. Így tehát a folyamatos munkaszervezet természeténél fogva ösztönzően hat a jobb és állandó ütemű munkára, biztosítja az egészséges versenyszellem kialakulását, tehát emeli a munka termelékenységét.

Ezzel párhuzamosan csökken az önköltség, egy köbméter faanyag kitermelésének termelési költsége a szervezet jó kialakításával állandóan kisebbedik.

A Szovjetunióban is először kísérleti mintagazdaságokban szervezték meg az újrendszerű, folyamatos fakitermelést. Az ipari erdőgazdaságokban komplex-brigádokat alakítottak ki. Egy-egy brigád egy-egy

pásztán kezdte meg a munkát és a brigádokon belül az egyes munkacsoportok termelési ütemét figyelembevée állították össze munkaszakaszonként a rajokat, amelyek az egyes munkarészeket végzik. A munkamenet jó kialakításához szükséges, hogy egyik munkaszakaszban se jelentkeznek torlódás, illetve, hogy seholse kelljen a dolgozóknak várni amíg az anyag hozzájuk érkezik. A timirjazevi mintaerdőgazdaságban úgy szervezték meg a munkát, hogy a 25—28 főből álló komplex-brigád öt rajra oszlott: 1. döntő, 2. közelítő, 3. daraboló, 4. osztályozó és 5. rakodó munkacsoport. A döntést villanyfűrészsel, a közelítést KT—12-es traktorokkal végezték. Ezzel a munkaszervezéssel és a folyamatos munka teljes gépesítésével a timirjazevi mintaerdőgazdaságban lényegesen fokozták a munka termelékenységét: az egy munkásra eső napi teljesítmény a döntéstől a vasúti kocsiba való berakodásig, a munkamenetben részvevő valamennyi dolgozót számításba véve 3.9 m³-t tett ki.

Ezt az új, teljesen ipari jellegű munkamenetet az első kísérletek után sorra alkalmazták a Szovjetunió valamennyi ipari erdőgazdaságában. A már addig is fejlett és messzemenően gépesített szovjet erdőgazdaságokban átlagosan 50—55 százalékkal emelkedett a munkateljesítmény. A kreszteci mintaerdőgazdaságban az első észtenőben 1 millió rubel megtakarítást eredményezett az új, folyamatos munkamódszer bevezetése.

Ezeket a szovjet tanulságokat kellett alkalmaznunk nekünk is, hogy elinduljunk a szocialista fejlődés útján az erdőgazdaságainkban. Természetesen a hatalmas szovjet erdőségekben, ahol az ipari jellegű kitermelés folyik, lényegesen mások a feltételek, mint nálunk. A Szovjetunió villamosítása is olyan mértékű, hogy a rakodók gépesítése tekintetében is sokkal messzebb tudnak menni, mint amit mi jelenleg megvalósíthatunk. Amellett azokon az erdőterületeken, ahol a Szovjetunióban az ipari jellegű kitermelés folyik, egyöntetű — főleg fenyő — állományokban folyik a fakitermelés, olyan erdőkben, ahol egy-egy erdőgazdaság évi kitermelése a több százezer köbmétert is eléri. Ezzel szemben a mi erdőgazdaságainkat tönkretette a kapitalista rablógazdálkodás, kizsarlott, »rontott« erdőkben kell alkalmaznunk megfelelő átalakítással és a rendelkezésünkre álló gépi felszereléssel az új, fejlett fakitermelési munkamódszert. Amellett a dolgozókat is rá kell nevelnünk az új technika alkalmazására, gondoskodni kell arról, hogy szakmunkásaink megtanulják és megszeressék a gépeket. Ilyen körülmények között a szovjet tapasztalatok felhasználásával indultak meg az első kísérletek erdőgazdaságunkban az új módszer alkalmazására 1952 tavaszán.

Az Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériuma 1952 tavaszán rendelkezett el ugyanis, hogy a szálfában termelést minden erdőgazdasági egyesülés területén kísérletképpen legalább egy vágásnál be kell vezetni. Erre nem mindenhol került még tavasszal sor: részben idegenkedtek az

újtól, sok helyen nem látták tisztán, hogy milyen jelentősége van a szálfában kitermelésnek és az új fejlett munkamódszer alkalmazásának. De azért néhány kísérlet már jelentős eredményt hozott.

Igy a *Nyíregyházi Erdőgazdaság* kísérletei során, bár a szálfák mozgatása csak lovas-fogattal történt, az eredmények meggyőzőek voltak. A rakodón való darabolás biztosította, hogy az iparifakihozatal 5—6 százalékkal emelkedett. A megtakarítás köbméterenként 1.5—2 forintot tett ki. Ugyancsak kedvező eredményeket hozott a *bolyi erdőgazdaság mohácsi üzemegységében* végzett kísérlet 1952 tavaszán. Itt a szerfakihozatalt 14 százalékkal tudták emelni az új módszer segítségével, az önköltség pedig köbméterenként 70 fillérrel csökkent. Kedvezőek voltak Zalában a *lenti erdőgazdaság méhesi üzemegységének* szálfábantermelési munkálatai. A munka önköltsége ugyan a kísérlet során nagyjából azonos volt még a régi munkamódszer önköltségével, de fel tudták tárni a szervezés hiányosságait és a tanulságok alapján készültek fel az 1952 őszi kitermelésekre, hogy az új munkamódszerrel a munka ütemét meggyorsítsák, a kitermelést kevesebb munkaerővel tudják elvégezni és így az önköltséget csökkenthessék.

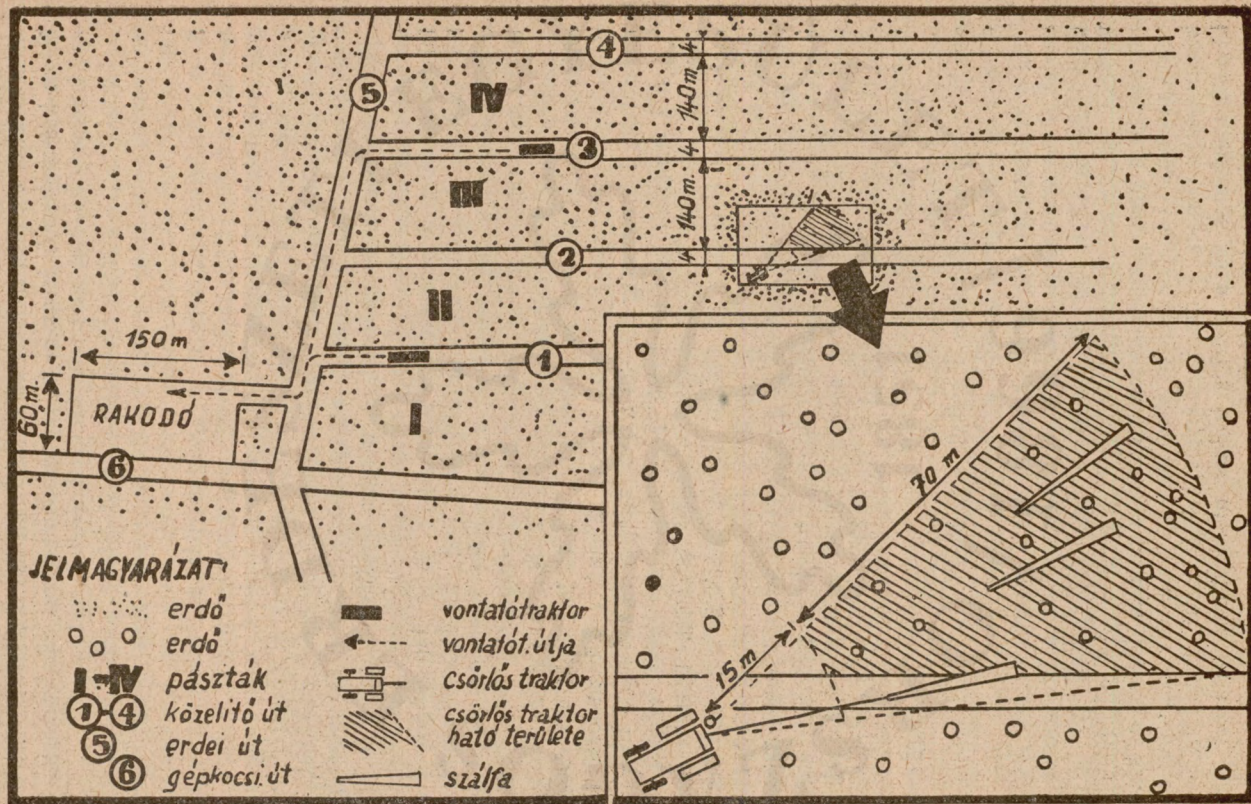
Mindezeknek a tanulságoknak alapján történt meg a *gánti nagyobb-arányú kísérleti termelés megszervezése*. Itt 42 kat. hold 50 éves, túlnyomórészt cser, kevés tölgygel kevert állomány kitermelését kellett megoldani. Famagasság 20—25 méter, átlagos törzsátmérő 18—22 cm.

A kitermelést úgy tervezték meg, hogy az egész vágásterületet három új nyiladék készítésével négy részre osztották. Először ezeket a nyiladékokat termelték ki, azután innen indult ki a további munka, illetve a nyiladékokon folyt a traktoros leközelítés. Minden nyiladékban egy-egy csörlős traktor húzza ki a fákat tuskóstól. A következőekben *egy* ilyen csörlős traktorhoz tartozó komplex-brigád felépítését mutatjuk meg. A munkamenet a tervek szerint a következőképpen épült fel:

1. Két-, vagy három dolgozó — fiatal lányok — eltávolítja kapával és ágnyeső ollóval az aljanövényzetet.

2. Két dolgozó a következő munkaszakaszban előkészíti a fát a csörlő számára a döntéshez. Egyikük a fa tövében a földet lazítja meg, a másik a terpeszkedő, erősebb gyökereket vágja át.

3. A csörlőnél három fő dolgozik, egy traktoros és két drótkötélkezelő. Ezek az utóbbiak döntés után lekapcsolják a drótkötelet a kidöntött fáról, azt tovább húzzák a következő előkészített törzsig és ott mintegy 1.5 méter magasságban újból elhelyezik. Az eddigi mérések szerint, itt a gánti munkálatoknál, ennek a csörlős döntési előkészítésnek a munkáját figyelembevéve átlagosan 3.2 perc volt szükséges egy fa kidöntéséhez. Ehhez a munkaütemhez kellett tehát igazodnia az előkészítő munkának és a csörlős traktor munkaüteme határozta meg a további munkamenet felépítését is.



A gánti vágásterület helyszínrajza és a csőrös traktor munkaterülete

4. Két dolgozó elvégzi a szálfák legallyazását.

5. Három főből álló munkacsoport benzinmotoros láncfűrészszel a tuskót fűrészeli le a kidöntött szálfákról.

6. Három dolgozó összerakja az ágat és a tuskót olymódon, hogy a szálfák mozgatását a rakatok ne akadályozzák.

7. Közelítés a nyiladékra: két dolgozó két pár lóval a vontató nyiladékra közelíti a szálfákat. Erre akkor volt már szükség, amikor a nyiladékok kitermelése befejeződött. Egy-egy pár ló 3—7 szálfát közelít a nyiladékra, ahol azt traktorra kötik át.

8. A vontató traktor: egy traktorvezető és egy vontató traktor-kötélkezelő.

Az eredeti tervek szerint három vontató traktor szállította volna a rakodóra két csörlőstraktor kitermelt szálfanyagát, de a tapasztalat azt mutatta, hogy jó munkával megoldható, hogy egy csörlő után egy vontató traktor végezze el a rakodóra a leszállítást.

Innen következik a rakodó munka megszervezése. A rakodót Gánton ugyancsak sikerült köves út mentén elhelyezni, tehát biztosítva volt a folyamatos továbbszállítás. Mind a három vontató traktor leközelített anyagát összpontosítva dolgozzák fel a rakodón. A munkapadok mögött az osztályozás meggyorsítására iparvasúti sínt helyeztek el, az egyik sínpáron, amelyhez két fordító korong is tartozik, a tűzifát juttatják el a rakodó két szélén elhelyezett tűzifasarangoló területre, egy második sínpár segítségével pedig az iparifa választékot osztályozzák a megfelelő máglyákban. A rakodói munkamenet a következőképpen folytatja az eddigi munkát:

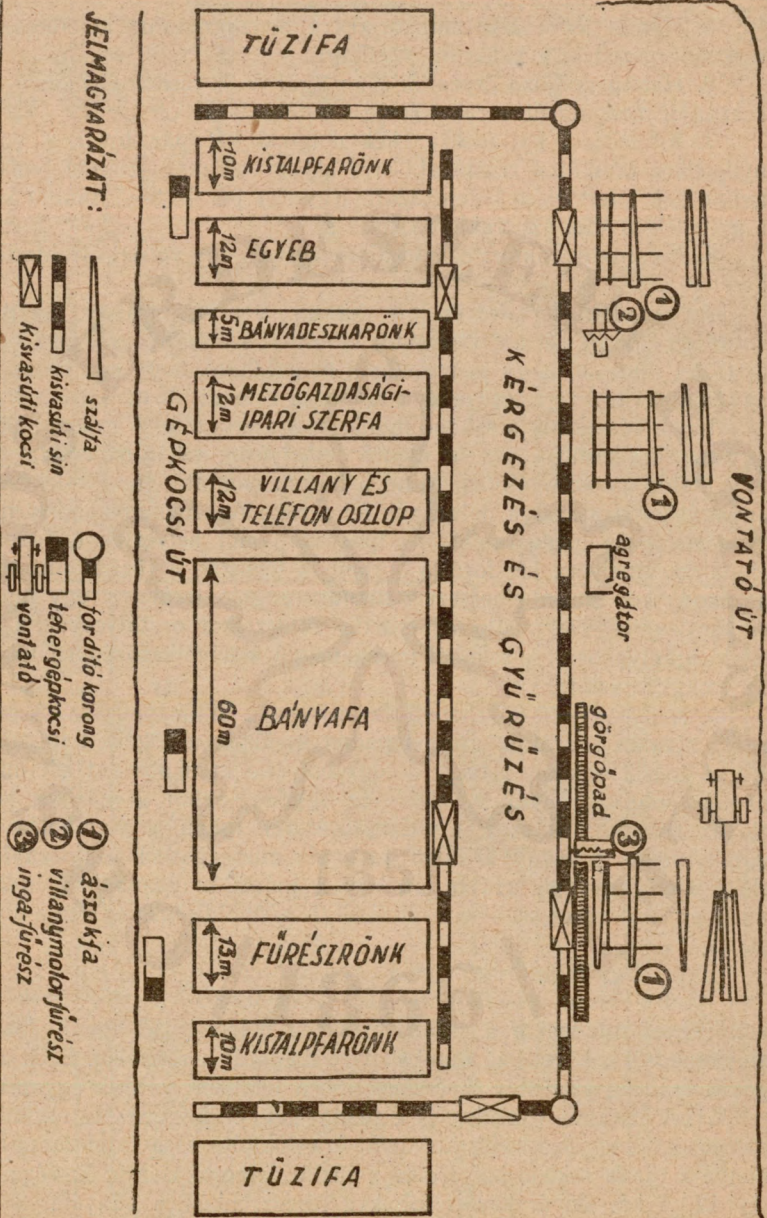
9. Négy-négy fő készíti elő az anyagot a munkapadokra. A rakodó egyik oldalán a szálfák görgős padon kerülnek a rögzített ingafűrész alá. A másik oldalon a négy dolgozóból álló munkacsoport két munkapadnál dolgozik felváltva, előbb az egyikre, aztán a másikra készíti elő az anyagot. Itt szovjet villanyfűrészszel folyik a darabolás és a villanyfűrész is felváltva előbb az egyik munkapadon dolgozza fel az előkészített anyagot, azután átmegy a másik munkapadhoz és addig amíg ennél darabol, az első padnál folyik a szálfák felkészítése a munkapadra.

10. a) Egy ingafűrész kezelő

10. b) Három (esetleg négy) villanyfűrész kezelő, ezek közül kettő kezeli mindenkor a villanyfűrészszel, a másik kettő emeli, illetve a munkapadról a következő munkahelyre dobja át a rönköket. Ezek a dolgozók szükség szerint a fűrészkezelésben időnként váltják egymást.

11. A kistalpfa rönköket és a tűzifát két-két dolgozó (az ingafűrészszel és a villanyfűrészszel) kisvasúti kocsin tolja el a talpfafaragókhoz, illetve a tűzifa rakodó helyére és a tűzifa összerakását is ők végzik.

12. A két sínpár között folyik a fűrészrönkök, a bányafa, a vezetékoszlop, a mezőgazdasági szerfa, a bányadeszkarönk és egyéb ipari



JELMAGYARÁZAT:

-  szálfa
-  kisvasúti sín
-  kisvasúti kocsi
-  fordító korong
-  tehergépkocsi
-  vontató
-  ① ásvókfa
-  ② villanymotorjűresz
-  ③ ingajűresz

A rakodó munkájának megszervezése

faanyag szükséges kergezése és gyűrűzése. Ehhez a munkához — napi 150 m³-es kitermelés esetén, 40 százalékos iparifakihozatal mellett — 24 dolgozó szükséges.

Kergezés után történik a kitermelt faanyag mennyiségi átvétele.

13. Négy dolgozó a lekergezett és gyűrűzött anyagot a belső osztályozó sínen megfelelő máglyákhoz továbbítja és máglyázza.

A harmadik és végső munkaszakasz a kitermelt faanyag elszállítása MÁV rakodóra vagy a bányafa eljuttatása közvetlenül az igénylő bányatelepre. A gánti kitermelésnél öt autót összpontosítottak folyamatos szállításhoz. A szállítás átlagosan 20—25 km távolságra történik. A folyamatos teherautószállításhoz a következő munkaszervezet kapcsolódott:

14. Öt felterhelő munkás.

15. Egy gépkocsivezető és egy kocsikísérő.

16. Három leterhelő.

Igy alakul ki tervek szerint a szálfaban termelés munkafolyamata, ahol a dolgozók komplex-brigádban, szorosan egymáshoz kapcsolódva dolgoznak össze és a gépek összepontosításával maximálisan tudják kihasználni a gépek teljesítőképességét. Az új módszer technikai fölényét és rendkívüli népgazdasági jelentőségét mutatja az az egyetlen adat, hogy míg a régi munkaszervezetben hasonló kitermelésnél Gántról, az erdőterületről a kitermelt fa átlagosan két hét alatt juthatott volna el vasúti rakodóra, vagy fatelepre, most három napon belül vagy a vasúthoz került, vagy pedig a bányatelepre érkezett.

Döntő kérdés, hogy az új, gépesített munkaszervezés jelentős módon hozzájárul az önköltség csökkentéséhez. A gánti kísérletnél is lényeges költségmegtakarítások mutatkoznak minden munkafázisnál. *Számításba kell venni a szerfakihozatal állandó emelkedését, ami azt jelenti, hogy a kitermelt anyag lényegesen értékesebb, mintha a régi módszer szerint történt volna a kitermelés. A rakodón történt darabolás, a gondos osztályozás biztosítja, hogy a selejt a minimumra csökken, és a hulladékanyagok is hasznosíthatók. Ezeket az önköltségcsökkentő tényezőket csak az egész kitermelés befejezésekor lehet egy-egy munkaterületre vonatkozva kiszámítani.*

Népgazdasági szempontból rendkívüli jelentősége van annak, hogy a kitermelt faanyag útja hetedére-nyolcadára rövidül. Amikor a faanyag minimálisan 14 nap helyett esetleg három hét helyett, 2—3 nap alatt jut el rendeltetési helyére, akkor meggyorsul a befektetett tőke forgási sebessége, ugyanakkor megjavul a népgazdaság faanyagellátásának tervszerűsége és egyenletessége.

Erdőgazdasági szempontból pedig számításba kell venni azt, hogy olyan kitermeléseknél, ahol a véghasználat után erdősfítésre kerül a sor, az újrendszerű kitermelésnél — különösen, amikor tuskóstól törté-

nik a fák kidöntése —, az erdőterület a termelés befejeztekor azonnal alkalmas az erdősítés végrehajtására. Így a gyakorlat szerint a szálfában kitermelés után azonnal megindulhat a csemeték kiültetése és a hamarabb végzett erdősítés egy évi növekedéskülönböletet jelent az erdőgazdaság számára. Amellett az erdősítés feltételei is kedvezőek, mert a tuskós kitermelés már jó talajelőkészítést is jelent az erdősítések végrehajtásához.

A gánti kísérlet kiépítése és a felmerült nehézségek, akadályok elhárítása után elért eredmények fényesen mutatják a szocialista munkaszervezés fölényét a régi munkamódszerekkel szemben. Ugyanakkor a dolgozók kereseténél is állandó emelkedést lehetett megállapítani. A kísérleti munka negyedik hetében például a sárosdi munkacsoport a fakitermelésnél 130.92 százalékos eredményt ért el és a velük versenyben álló csákberenyiek 126.3 százalékos, a napi kereset 35—37 forint között mozgott. A villanyfűrésznél dolgozó Dér-brigád október 30-án 106.7 százalékos munkateljesítményt ért el már az új norma alapján. A kérgezők a rakodón hasonlóképpen magas teljesítményeket értek el, mert október végén a Tóth-brigád 161.7 százalék, a Hajdinger-brigád 127.5 százalék, a Szőke-brigád 111.4 százalék és Kluber-brigád 110.6 százalékos teljesítményt ért el, a keresetek pedig 22—28.50 forint között mozogtak. A rönkelőkészítés munkájában ugyancsak kedvezően alakultak a keresetek, október utolsó hetében már jóformán valamennyi dolgozó 100 százalék felett teljesítette az új normát és napi keresetük 35—39 forint között járt.

A szervezett, ipari jellegű munkamenet a szocialista munkaversenyek kibontakozását sokkal szélesebbkörűvé, konkrétabbá tette, mert az egyes munkacsoportok teljesítménye napról napra világosan mérhető. A munkaverseny mindenkor a kitűzött tervekhez igazodik. Míg eleinte csak az egyes traktorok között folyt a munkaverseny, igen hamar, ahogy a munka az új szervezet szerint nekilendült, minden egyes munkafázisban összehasonlításokat tettek a dolgozók a teljesítmények között és természetes módon alulról indult meg az egészséges versengés.

AZ ÚJ MUNKAMÓDSZER ÚJ EMBEREKET KÖVETEL

Kis szobácska a hordozható fabarakk sarkában: a bútorzata két asztal, (az egyiket teljesen elfoglalja a nagy-gramofonos rádió), két szék és egy lóca. A gyér bútorzat mellett már csak annyi hely marad, hogy Magasi László, az építkezés főmérnöke, szalmazsákot teríthessen oda, ha a munka menete nem engedi haza Csákvárra. A rádió reggeli muzsikát közvetít, a barakk ormáról és egy széleságazatú fáról hangosan harsog a hangszóró, a zene elzeng a bányatelep legszélső házáig és az erdő sűrűjébe, ahol még csend van, csak az erdei vadak neszeznek.

A kis szobában keveset hallani a zenéből, annál többet a konyhai edények koccanásából, a reggeliző munkások beszélgetéséből, ami élesen átszüremlik a vékony falon.

Ez a kis szobácska mégis szellemi központja mindannak, ami most Gánton történik.

S az ember, ki kissé hajlott háttal, sűrűn redőzött homiokkal rendezkedik a kis asztalra kirakott rengeteg jelentés, feljegyzés és iratok között: Magasi László főmérnök, a gánti kísérlet teljhatalmú irányítója. Mellette két erdész ül, némán figyelve: a szomszédos tatabányai erdőgazdaságtól hajtotta át a kíváncsiság őket.

Magasi kinyitotta a kis faládikát, térképet húzott elő s odaterítette a térképet a vendégek elé.

— Ez a terület — mondta aztán és ceruzája hegyével körülkanyarintotta. — Ezt a romboid alakú sraffozott részt termeljük most ki. Itt lent a balsarokban, vagyis délnyugaton, van a téglalap alakú rakodó, ahol a feldolgozás folyik. Itt délről, a romboid közepén megy majd a dombba süllyesztve a vasútvonal északnak, az első nyiladéknál nagy kanyart vesz és megfelel a romboid keleti oldalát.

S megint ceruzájával követte a vasút kifli alakú vonalát, amely nagy darabot levág a kitermelésre kijelölt erdőből.

— Azért igyekszünk most ezt a sarkot megtisztítani, mert ha a bánya elkészíti a vasutat, nem bírjuk az árok fölött kiközelíteni az anyagot.

Mindez, a térképet látva, egészen világos a tatabányaiak előtt. Önkéntelenül is kinéznek az ablakon, de a térkép mérete és a valóság között nagy a különbség. Fákat látnak, amelyek között áttetszően kúszik a hajnali köd, lombjukat szellő rázza, peregnek le az őszi-piros levelek, mintha sok-sok pillangó szálldosna a barakk körül. Az ablak alatt a munkások egy csapata már a munkahelyre vonul. Az egyik traktoros megáll és hangos szóval biztatja társát: »Gyerünk, elvtárs, ma szép időnk lesz!« S valóban: a nap már töri az utat a gomolygó ködben.

— A legjobb lesz, ha megnézik munka közben — mondta Magasi, elérve a vendégek gondolatát. — Hétkor kezdünk. Addig elmondom talán az egész termelés lényegét...

S ki tudja hányadszor magyarázza el, hogy a csörlőnél tizenháromtagú brigádok terveztek s ebből egy a traktoros, kettő a gallyázó, kettő a kötélfelrakó, ketten készítik elő a fák tövét kapával és fejszével, ketten az aljnövényzetet tisztítják és hárman a tuskót fűrészelik le. A brigádok erdész vezetői. A kidöntött szállfát ló vontatja a nyiladékhoz, ahol ötoshatos csomókban aggatják azt a közelítő traktorhoz. Egy döntő-csőrlő után egy traktor végzi a közelítést a rakodóig. A rakodón három munkapadra görgetik a szállfákat, a hosszoló erdész beméri, a motor és villanyfűrészek feldarabolják, a kisvasút a tűzifát máris a rakodó két szélére szállítja, míg a többi faanyagot átrakják egy munkaterülettel

A barakk mellett, a szabad tűzhelyen már forrt a víz. Krump Edit tuskófát vetett a parázsra. Magasinak hozzá is volt szava:

— Megszaporodott a létszám, az ebédnél még sem szabad zökkenőnek lenni.

— Senki se marad éhen.

— Azért! — mosolygott a mérnök és a vendégek elégedetten bólogtak. »Lám, itt törődnek a munkásokkal! Így kell nekünk is csinálnunk, mindjárt jobb lesz a munkaszellem.«

S minden egyszerűnek, szépnek, könnyűnek tűnt. Magasi észrevette ezt.

— Legjobb, ha a termeléshez megyünk először — mondta és magament előre, közben meg-meghajolt, hogy egy-egy makkot emeljen fel a lába alól. »Mért is nem gyűjtik össze!« — Addig elmondom, hogyan jutottunk el ideig. Feltétlenül tanulságos lesz...

*

Az erdőgazdaságok szocialista átszervezése óta — közhellyel élve — »kiment a divatból« a tarvágás alkalmazása. A fokozatos felújító vágás az általános fakitermelési mód és tarvágást csak a vágásérett alföldi faállományokban végeznek, ahol köztestermeléses csemeteültetéssel újítyják fel az erdőt.

Gánt — a kis bányaközség — a Vértes aljában fekszik, a talaj sziklás, köves, a kopárfásítóknak komoly feladatai lesznek még ezen a vidéken. A Mörig húzódó cserállomálynak egy negyvenholdas területét mégis ki kell termelni: útjában áll a bánya további munkamenetének.

A feladat komoly: negyvenkét hold erdőt a lehető leggyorsabb ütemben kell eltávolítani! Az exkavátor már az erdő alján markolja a piroszszínű köveket, az új ipari sín-pálya már az erdő alá nyúlik, előrehaladásukat a magasbanyuló fák — az erdő — gátolják.

Akárcsak Komszomolszk, a szovjet ifjúság városának építésénél: dönteni kell, szállítani kell mihamarabb a faanyagot, hogy a fokozatosan fejlődő ipar teret kapjon! De míg Komszomolszk építői a méreteiben a gánti erdőt messzi felülmúló szibériai ősvadonban, a »dzsungel« minden veszélyének kitéve kellett dolgozzanak, Gánton a jobb feltételek megteremtésének több okból is megvan a lehetősége. Először, mert *már feltárt, lakott hely közelében fekvő erdő kerül kitermelésre, másodszor lényegesen kisebb erdő, harmadszor — és ez a legfontosabb! — az élenjáró szovjet módszereket lehet alkalmazni.*

Vagyis: *a szovjet erdészeti úttörői még az ősvényt taposták, mi már járt úton haladunk.*

Önként adódott, hogy a szállfában termelés teljesen gépesített, folyamatos (futószalagszerű) módszerét ezen a negyvenkétholdas tarvágáson kísérletezzék ki.

Igy vált a gánti fakitermelés két okból is jelentőssé: először azért, hogy a bánya tervét támogassa gyors munkával, másodszer azért, hogy kikísérletezze a teljesen gépesített, folyamatos szállfában termelés módját, szervezetét.

Szeptember 11-én a csákvári erdőgazdaság értesítést kapott a fehervári erdőgazdasági egyesülestől, hogy a gánti termelést új kísérleti módszerrel kell végrehajtani, ennek érdekében a Pest megyei, Bács-Kiskun megyei, Somogy megyei és Veszprém megyei erdőgazdasági egyesülésektől három csörlős traktor, három vontató traktor, négy motorfűrész, egy villanyfűrész és egy lengőfűrész kell érkezzen. A fehervári ES levele szerint: *»A munka felső irányítását az erdőipari fejlesztési osztály fogja végezni és vele együtt az ES minden támogatást megad az erdőgazdaság részére, hogy a gánti fakitermelés annak országos jelentőségére való tekintettel kifogástalanul sikerüljön.«*

A csákvári erdőgazdaság igazgatója Magasi László erdőmérnököt bízta meg a gánti termelés megszervezésével és irányításával s a kitermelés idejére függetlenítette előbbi munkájától.

A minisztérium fejlesztési osztálya megadta a korszerű rakodó rajzát és leírását, azonkívül az egyes munkahelyek brigádbeosztását. Szükség van ehhez mintegy 100–120 munkásra, megfelelő mennyiségű ászokfára, sínanyagra, azonkívül gépekre, amelyeknek a minisztérium utasítása értelmében szeptember 13-ig meg kell érkezniük.

A legfontosabb ebben az időszakban a munkáskérdés biztosítása volt s ezért napokon belül felállítottak két mozgatható fabarakkot. Az egyiket mintegy ötven férőhelyes munkásszállásnak rendezték be, míg a másik barakkban a konyha, az ebédlő, az élelemraktár és a már említett iroda kapott helyet. Ezzel egyidőben megkezdték a rakodó kiképzését. A lengőfűrésznek görgős lapadot készítettek, a motor- és villanyfűrészeknek ászokfákkal csinálták a munkapadot.

Az erdőgazdaság munkáját a bánya is figyelemmel kísérte. A bánya pártszervezetének titkára érdeklődött a munkák iránt s a kommunista bányászok nyomban felajánlották segítségüket a lázas előkészületekben lévő erdőgazdaságnak. Sín kell? Ad a bánya sínanyagot. Nincs villany a villanyfűrészekhez? Közbenjár a bánya pártszervezete. *Vannak kommunista bányamunkások, akik szívesen segítenek ebben az ügyben.*

A bányamunkások nemcsak a magasfeszültségű áramot vezették oda a rakodóra, hanem a munkásszállásokra is bevezették a villanyáramot.

Mint látni fogjuk *a bánya pártszervezetének segítsége a későbbiek során is megnyilvánult.*

A közeli erdőgazdaságtól mind több munkás érkezett s így sor kerülhetett az autótúlszalakozására is, amihez ugyancsak a bánya adott salakot.

A munkafegyelem az előkészítés idején nem a legjobb. Magasi

László szeptember huszadikán ezt írta naplójában: »Kirívó a más erdőgazdaságoktól idevezényelt szakmunkások lógási művészete.« Ebben igen nagy része volt Magasiéknak is, mert a munka megszervezésére nem fordítottak kellő gondot. A szervezést viszont megnehezítette, hogy a csörlős traktorok a minisztériumi utasítás ellenére még mindig nem érkeztek meg és így a munkásoknak egyéb megbízatást, egyéb munkát kellett adjanak.

Közben megérkezett négy benzinmotorfűrész Huszárokölőpusztáról (Veszprém) és három G-35-ös traktor. Ring Imre és Kovács Zoltán veszprémi és Horváth Imre kaposvári traktorosokkal.

Szeptember 21-én a csákvári erdőgazdaság üzemi konyhája teljes személyzetével Gántra települt.

Ezen a napon olvashatjuk a naplóban: »Megdöbbenő a munkások szelleme, nincs lelkiismeretfurdalás, hogy az állam pénzét munka nélkül vágják zsebre. Ezek ellen a jelenségek ellen fogok küzdeni az előttünk álló hónap alatt, míg szorosan köztük leszek. Hiszem, hogy jó szóval, példaadással is lehet segíteni az állapoton.«

Az idegenből jött munkások tudni akarták, hogy mi a kereset és az erdőgazdaság vezetői — rendkívüli kísérleti kitermelésről lévén szó — nem tudtak pontos választ adni.

Ennek az lett a vége, hogy mire a Pest megyei egyesüléstől megérkezett egy csörlős traktor, a munkások jórésze »elpárolgott«. Egy vásárnapi hazautazás után alig jöttek huszan-harmincan vissza. A többiek állítólag a környező üzemekben, bányákban helyezkedtek el.

Az erdőgazdaság az ES-hez fordult, hogy segítsen a munkáskérdést megoldani. (Megjegyzendő, hogy semmi sem mutat arra, hogy az erdőgazdaság vezetői, köztük Magasi is, mindent megtettek volna a munkástoborzás sikeréért.)

Szeptember 27-én végre munkába állt a Pest megyei csörlős traktor. Faddi Béla traktoros végezte a csörlőzést. A feladat: nyiladékok vágása.

Schweihardt Anna, Makk Júlianna és Németh Anna kezelték a gallyvágó ollót: tisztították az aljnövényzetet. Butka Anna kapával lazította a talajt a fák gyökerei körül és Tóth Mihály a vezérgyökereket vágta el fejszével. Fülöp Ferenc és Szénási Vilmos szakmunkások helyezték el a drótkötelet a kidöntendő fán.

A drótkötél már ott kapaszkodik a fa derekán, de még lazán lóg alá. Szénási felemeli a kezét: megadta a jelt a döntésre.

Faddi Béla hátrahajol, bekapcsolja a csörlőt. A fa megrázkódik, csak mintha szellő érte volna, aztán lassan, méltóságteljesen dőlni kezd. Akár egy lassított filmfelvétel: a fa előrehajlik lombjával nyílegyenesen a traktor irányában, nem fordul se jobbra, se balra, nem kell félni, hogy ráesik valakire, vagy hogy irányt változtat. Dől maga-

biztosan, tuskója kifordult a földből s máris a ledölt fát húzza maga felé a csörlő, hogy a gyökérzet kiemelkedjen teljesen a gödréből.

Szívmelengető látvány.

Fülöp Ferenc és Szénási Vilmos már sok fát döntött, fejszével hajkolva és a kézfűrészt húzva, hogy a hátukról és ingükről sohse fogyott le a verejték. Ilyen fakitermelést, ahol a szakmunkás dolga csak egy kötél ráakasztása és a fa úgyszólván magától dől, most látnak először. Ezt is megérték, hogy a gép felváltotta az embert.

S lám, mennyi baleset történt kézi döntésnél, ha nem vigyáztak, vagy ha a dőlő fa irányt változtatott egy másik fának dölve. Itt még az sem fordulhat elő, mert a csörlő úgy húzza magához, egyenesen, a dőlő fát mint gombostűt a mágnes.

Südi László és Fülöp József, a két fiatal sárosdi gallyazó, megrohanja a kidőlt fát, mint két mókus. Máris elvesznek a gallyak között s mire a csörlő új fát dönt (alig telt el egy perc, vagy még annyi sem!), a fa le van gallyazva. Schandl János és Kovács János meg a tuskót távolítja el motorfűrésszel.

Hárompercenként dőlnek a fák. A vékonyabbakból kettőt is befognak egyszerre.

Ha kézi erővel akarnák tuskóstól kiszedni a fákat, fél óránál is többet venne el, ami itt három percbe telik.

A munkások lelkesednek az újért.

Akik itt maradtak, már nem mennének el semmi pénzért. Erzik, hogy ők is részesei annak a nagyszerű eseménynek, ami Gántra csalja az országot minden részéből az érdeklődő szakembereket.

S már az első napon két tapasztalattal gazdagabbak: az egyik, hogy a traktor csak fához, vagy tuskóhoz támaszkodva tud megfelelő erőt kifejteni, a másik pedig, hogy a cserfával könnyebben boldogul, mint a tölgygel. A tölgy gyakran törik.

Az eredmények láttán táviratilag sügertték Bács-Kiskun megyétől a két csörlős traktort.

A csörlős döntés, ha egy traktorral is, de ment. Szűk keresztmetszet a rakodón mutatkozott. Részben a vontatótraktorok nem tudtak olyan ütemben szállítani, ahogy az tervezve volt, mert a sárban elült a gép (még ez volt a kisebb akadály!), részben a motorfűrészek bizonyultak rossznak, a négy közül csak kettő volt üzemképes. A villanyfűrészek megérkeztek ugyan, de az agregátor még nem. A motorfűrészek hiányos munkája akadályozta a szállító, sínen-közelítő, faragó, felterhelő munkásokat is. Tíz órából csak néhány órát dolgoztak. A rossz gépek miatt! S emiatt állandóan távoztak-jöttek, cserélődtek a munkások.

Később Magasi László ugyanezt másképpen látta.

Nem a gépek rosszak, csak megfelelő szakemberek hiányának melőlük s a kiesést igen nagy részben a fluktuáció okozza. A munkaerő

hullámozása miatt az idő felét betanításra kellett fordítani, s csak fele idő jutott a termelő munkára.

A bérkérdés tisztázatlansága is nehezítette e helyzetet.

Végre megérkezett az időelemző és október 4-én megkezdtek a normák mérését, amit nagyon zavart, hogy még nem dolgoztak állandó brigádok és munkacsapatok, azonkívül a munka is folytonos zökkenőkkel, munkakieséssel, géphibákkal folyt. Egyedül a Harangozó Gyula erdész vezetése alatt álló csörlős brigád volt a régi.

Ez elsősorban a kommunista Harangozó Gyula érdeme.

Az első perctől fogva összefogta brigádját, biztatta őket, ha nehézségek támadtak, mint például a gépkiesés. Ilyenkor se töltötték az időt tétlenül: a tuskózóknak, gallyazóknak, vagy az előkészítőknek segédkeztek.

A normakérdés megoldásánál az erdőgazdaság egyes vezetői, köztük Magasi László is, a »baloldalias« egyenlődsdi mellett foglaltak állást. Úgy tartották, hogy a munkabéreknek egy szinten kell mozogniuk minden munkahelyen, hogy ezzel is »csökkentsék« a munkaerő vándorlást. Pedig fordítva igaz (s a normások helyesen ebben a szelvényben dolgoztak): ahhoz, hogy a munkaerő hullámozását kiküszöböljük, olyan tarifarendszert kell megszerveznünk, amely számol a nem-szakképzett munka és a szakmunka, a nehéz és a könnyű munka közti különbséggel.

Október 9-én megérkezett a villanyfűrészhez is az agregátor. A két másik csörlőnek még mindig híre sincs.

Az időjárás, mely eddig is váltakozó volt, ismét esősre fordult. Még több lett az állás, még több a motorhiba, most már a vontató traktorok is többször kerültek javítás alá. A vezetők az eső miatti kiesést sem használták fel szervezésre, szakmai és politikai felvilágosításra, pedig a munkások igen tekintélyes része nem tudta még, hogy milyen nagyjelentőségű kísérletnek a végrehajtói s mennyi múlik az ő megértésükön, igyekezetükön.

S teltek a napok — s maradt minden a régiben.

Gépállás, munkaerő-hullámozás és munkaerőhiány.

Egyesüléstől, erdőgazdaságtól egyre többen jöttek az ellenőrző és irányító előadók és a munkahelyeken egymással ellentétes utasításokat adtak. Szükségessé vált, hogy Tömpe István főigazgató elvtárs külön »teljhatalmúan« megbízza Magasi Lászlót a munkák szervezésével és vezetésével. Utasítást a jövőben csak Magasi László kaphat és hajthat végre.

S a csörlők csak nem jöttek.

Magasi tudta a magyarázatot.

— Minden szentnek maga felé húz a keze. Az erdőgazdaságokban

van annyi önzés, hogy nem küldik el a gépeket, amikor náluk is teljesíteni kell a tervet!

S azon törté a fejét, vajjon ő mit tenne, ha ő lenne a Bács-Kiskun megyeiek helyzetében.

A hibákat is kezdte megszokni.

— Minden számításba csúszhat valami hiba! — mondta, de ez nem jelentette azt, hogy megalkudott a helyzettel.

— Minden számításba? — vetette valaki ellen. — Az nem lehet, mert az egyszer-egy is egy.

— Még az sem az. Volt nekünk egy olyan professzorunk, aki logarléccel számolt. Már számhegyek voltak a táblán, amikor a végső eredményt háromnak hárommal való szorzásával kellett kihozni. Háromszor-három, húzta a szót a professzor és igazgatta a logarléceket, az kérem... kilenc és még valami...

Node, ez csak anekdóta.

Itt nem is a számításokkal van baj, hanem mással: a sok bába közt elvész a gyerek. Mindenki mástól várta az intézkedést a gépek és a munkaerő ügyében.

Az erdőgazdaság csodára várt, azt hitte, hogy a sok látogató egyszerűen csak nyakára zúdítja a temérdek munkást.

Október 20-án megjelent az Erdőgazdaság című újságban egy rövid, de keményhangú cikkecske, amely pellengére állítja azokat az erdőgazdaságokat, akik a gépek visszatartásával akadályozzák a gánti kísérleti termelés sikerét.

Az eredmény nem maradt el.

Három nap múlva, október 23-án megérkezett Gántra a szegedi géptelepről két csörlős traktor.

A munkaerőhiányt azonban az Erdőgazdaság sem oldotta meg.

De végeredményben itt is a sajtó nyújtott segítséget.

Október huszonhatodikán cikk jelent meg a Népszavában a »Szál-fában való termelés első tapasztalatai«-ról.

A cikk rámutatott a hiányosságokra is és többi között a következőket írta: *»Hátráltatja a kísérlet sikerét, hogy a csákvári erdőgazdaság a gánti üzemegységhez nem biztosított elegendő létszámú munkaerőt. 80—100 ember helyett csak 25—30 dolgozót állítottak munkába. Így persze nincs az egyes munkafolyamatokhoz megfelelő létszámú ember. A csákvári erdőgazdaság azzal indokolja a munkáshiányt, hogy Gánt és környéke bányavidék, ahol a bányák felszívták a felesleges munkaerőt. Ez azonban üres kifogás, mert a csákvári erdőgazdaságban ismerik jól a munkaerő biztosítás kérdését. Már két hónappal ezelőtt is világosan láttuk, hogy nem tudnak a közelből munkaerőt biztosítani. Miért nem mentek el más járásba, más megyébe munkásokért? A többi Fejér megyei erdőgazdaság talált munkaerőt! Ugyanigy nem biztosíthatott volna a csákvári erdőgazdaság is?*

A munkaerő kérdésében felelősség terheli a Fejér megyei Erdőgazdasági Egyesülést is. Hiszen nemcsak egyszerűen arról van szó, hogy egyik erdőgazdaságban munkaerőre van szükség, hanem arról is, mennyire segítik elő egy fontos kísérlet sikerét.»

S itt utalhatott volna az újság az ES levelére is, amelyben még a beindulás előtt minden támogatást megígért.

Október 27-én megjelent a gánti termelésnél Gunszt Ferenc, a Fejér megyei egyesülés igazgatója és közölte, hogy intézkedik a munkaerő kérdésében.

Október 28-án Magasi László naplójában azt olvashatjuk: »Gunszt igazgató kartárs intézkedése nyomán a munkáslétszám erősen felemelkedett, annyira, hogy három csörlős traktort beállítottunk a döntésbe. A csákvári munkások felhívására versenymozgalom indult.»

Ez utóbbi azt is bizonyítja, hogy a munkások öntudata sokszor a vezetők öntudata fölött áll. A vezetők a verseny megszervezésére talán még ma se gondoltak volna, vagy csak gondoltak volna, de nem tettek volna az érdekében semmit...

*

— Sok nehézséget kellett leküzdenünk. Új helyzet, új feladatok fogadtak bennünket, s ehhez nekünk is új emberekké kellett válnunk — mondta Magasi a mellette lépkedő tatabányai erdészeknek.

Már a nyiladék vége felé jártak, az út két oldalán már hatalmas tisztásként hevert a tarra vágott terület, ahol a szertehullott gallyacskák, néhány sarang és elszállítatlan tuskó jelezte, hogy nemrégiben itt még erdő állt. A nyiladék a völgyben húzódott, s a domb ényhe lejtőjén ott támaszkodott neki egy e célra kidöntetlenül hagyott fához Faddi Béla traktoros gépe. Még fontosabb, mint egy vékony, ezüst csík a drótkötél ölelt át három, magasbanyúló csert.

— Mehet! — hangzott a kiáltás odafentről a fák közül, s a drótkötél ölelése még szorosabbá vált, egyszeriben levelek peregték alá a három fa rozsdaszínű lombzatáról, egymás után inogtak meg a törzsek, s szinte egyszerre bukott a három 15 méteres fa a domboldalba.

— Csodálatos!

A csörlős kitermelés újszerűsége a tatabányai látogatókat is magával ragadta.

Elérték a traktort.

Faddi Béla nem fiatal ember, de mintha fiatalodott volna ezalatt a néhány nap alatt itt a gánti erdőn. Mosolyog, amikor az ismeretlen látogatókat üdvözlí.

— Hány darab fát szed ki naponta? — kérdezik.

— Tegnap 170-et, ma 200-at, holnap annál is többet!

No, ez mesébe illő válasz.

— Hogyan érti ezt?

— Kihívtak bennünket a csákváriak versenyre. Tegnap mi lettünk az elsők, 170 fát húztunk ki, 4 óra gépi kiesésünk volt, 130 százalékra rúgott teljesítményünk. A mienk a sárosdi brigád. De itt vannak még a csákberényiek és csákváriak is. Ők meg azon fogadkoznak, hogy ma túltesznek mirajtunk is. Így hát igyekeznünk kell, azért mondtam, hogy ma már 200-at biztosan kihúznak.

A fakitermelők keresete máris meghaladta a napi 37 forintot.

S mintha a gallyazók fejszéje is gyorsabban járna.

— Itt a tuskóvágásnál van a szűk keresztmetszet — magyarázta a mérnök. — A motorfűrészeket a rakodóra kellett irányítanom, úgy-hogy most kézfűrészsel dolgoznak, s a gyakorlat azt mutatja, hogy 3 fűrész nem győzi vágni a tuskót, olyan gyors ütemben halad a döntés. Így próbaképpen a csákberényi brigádhoz két fűrészest, illetve öt fűrészest rendszeresítettünk. Meglátjátok, mennyivel gyorsabban haladnak, s amellet a tuskózással sincsenek elmaradva.

— Hogyan történik a döntés?

— Ebből az egy állásból, mintegy 70 méteres sugárban, legyező alakban távolítjuk el a fát. Nézzétek jól meg: még a fák törzsei is sugáralakban helyezkednek el, mintha valóban egy hatalmas, kínai vagy japán legyezőt készítettünk volna.

Közben észrevett valamit.

— Ne tegyék olyan magasra a drótot, mert behasad a fa! — kiáltott oda a drótfelrakó munkásoknak. — Ez is egy tapasztalat — mondta aztán az erdészekhez fordulva.

A csákberényieknél még tűzesebb hangulatot találtak. Alig mult tíz óra és már száznál több fát döntöttek le. Nagy József erdész a csákberényi brigád vezetője, alig győzte mémi és a fák méretét papírra vetni.

— No, élváltásak, mennyi lesz a mai eredmény?

— Négyszáz — mondta csendesén Nagy József, mert mindig olyan csendesén beszél.

— Mennyi?

— Négyszáz.

Tehát mégis jól hallották, s az eddigi eredmények azt igazolják, hogy nincs ebben a számban semmi lehetetlen.

Nagy József pártfunkcionárius. Szerénysége és csendes beszéde, nem akadályozza meg abban, hogy példamutató vezetője legyen brigádjának. Beakadt a kötél a ledőlt fák közé? Máris ott van, hogy segítsen kihúzni a drótkötelet, nehogy másodpercekkel is késsen az új fa döntése. Az ő brigádjánál érződik a legjobban »a harc a másodpercekért«
Egyszer elromlott a csörlő a traktoron, nem nyugodott míg a kötélhiány miatt álló traktort meg nem szerezte tartaléknak. Talán egy óra hosszát sem álltak.

Magasinak is tanulnia kell a kommunista harcosoktól.

— Akkor nézzük meg a csákváriakat!

A versenykihívó fél úgy indult, ahogyan az a kihívó félhez illik. Ők a sárosdiaknál és csákváriaknál is többet termeltek eddig.

De...

S ez a »de« zavarbahozta a csákvári brigádot: a csörlős traktor drótkötele elszakadt. S mivel a csörlő ennél a traktornál nem a Kaufmann-féle újítás szerint, hanem csigás rendszerrel készült, összekötözött drótkötéllal nem tudnak dolgozni, mert a csiga a csomózást nem engedi át. Új drótkötelet kell szerezni!

— Mit tegyünk? — kérdezték Magasit.

— Nincs más, amíg kötelet nem szerzünk, kézzel kell végeznünk a döntést. Délutánra szerzünk kötelet a bányától. Csak belemenni elvtársak, nincs veszve még semmi!

A biztató szavak nem veszítették el hatásukat. A csákváriak lelkesen fogtak hozzá a hajkoláshoz, fűrészeléshez, de mégis mintha valami nyomná a lelküket. Az egyik ki is mondta:

— Aztán siessenek a kötéllel, Magasi elvtárs, elszoktunk mi már a kézi munkától...

A nyiladékon térdig ér a sár, a traktorok erőlködnek, fel-fel ágaszkodnak, vagy éppen mélyre süppednek, olykor egész féloldalasan állnak, de a közelítés halad. Egy vontató traktor nem dolgozik, a másik kettő dacol a sárral. Még se tudnak annyit utána akasztani, hogy győzzék a naponta kitermelt faanyag rakodóra való közelítését. Bár a traktorosok szerint az is hátráltatja a munkát, hogy a fogatosok rosszul, vagy lassan készítik elő a faanyagot a nyiladékra.

A vontató traktorok is versenyben állnak egymással.

Ring Imre, a magasnövésű, szőke legény, ez a Veszprémből jött traktorvezető, a leghangosabb közöttük, de most hallgat a szerszámos bódé mellett üldögélve: elrontott traktorához tartalék anyagot vár.

Horváth Imre és Kovács Zoltán traktorosok között élénk a küzdelem. Nehéz szemmel lemérni, mégis mintha Kovács Zoltánék minden fordulónál egy-két szál fával többet vontatnának, s mégis Horváth Imre traktora ragad, akad jobban a sárba, mint a jobban megterhelt Kovács Zoltáné.

Mi ennek az oka?

Kovács Zoltán traktora után Harangozó László, a fiatal, lelkes szegátómunkás mindig a vékonyabbik végével akasztja fel a fát.

Szóvá is teszük Horváth Imrének:

— Ne a vastagabbik végével kapcsolják a szállfát a traktor után. Láthatjátok, hogy így csak túrja a sarat maga előtt, jóval nagyobb az ellenállás.

A mérnök egyébként is szemmel tartja az embert, észrevette, hogy Harangozó László a drótkötél kiakasztásakor nagyot szisszent, s olyan arcot vágott, mintha citromot evett volna. Harangozónak az egyik uja be van kötve.

— Mutassa a kezét!

Az egész kézfej egy óriási daganat.

Még ma orvoshoz kell menni!

— Mi lesz akkor a versennyel, Magasi elvtárs?

— Eppen a verseny miatt. Mi lenne, ha tovább mérgesedne ez a seb. Ha nem megy magától, én viszem el az orvoshoz!

Persze Harangozó László restelné, ha őt a mérnöknek kellene az orvoshoz kísérnie, így megígéri, hogy elmegy mihelyt egy kis szabad időt tud szakítani.

A rakodón élénk a mozgás.

Az erdészek az erdőből kiérve megálltak néhány pillanatra és a közelítő traktorokat nézték, amelyek úgy vájták át magukat a térdigérő sáron, mint egy-egy harckocsi, s beálltak ahhoz a munkapadhoz, ahol legjobban fogyóban volt a faanyag.

Innen be lehetett látni az egész rakodót, mintha megelevenedne mindaz, amit Magasi a térkép kis rajzán mutatott. Az egyik motorfűrészt nem dolgozik és így a kissinpályán áll az osztályozók munkája. A motorfűrésznél nyilván a motorral van valami hiba. De a kisvasúti kocsiknál már az emberekkel. A ma érkezett szári munkások egy részét (számszerint 5 embert) osztották be ide, úgy látszik, nem értik meg a feladatukat.

A rakodó mögött sárgán világítanak a bányatelep tiszta, szép házai, egy hosszú nagy épületen ilyen messziről is olvashatóvá teszi a nap ömlő sugara a fekete, kirakott betűket: RAKOSI KULTURHAZ. A kultúrház mögött van a Népbolt, ami nem látszik ugyan, de tudják, hogy ott ita' is árusítanak, s ebben a pillanatban villant a mérnök eszébe, hogy szólni kellene: napközben az erdészet dolgozóit ne szolgálják ki borral.

Valóban (a rakodóra érvén látták ezt) Kovács János motorfűrészt brigádja a motor javításával volt elfoglalva: a hibát keresték.

De a másik motorfűrészt brigád ehelyett a fűrészt helyett is végezte a munkát. Dér Jenő, Frischer Lajos, Bíró Sándor, Jankovics Sándor felváltva kezelték a fűrészt, s ketten mindig a szálját támasztották alá pajszerrel.

Olyan jól dolgoztak, hogy Janki György, brigádvezető erdész és Orlovics Mária és Nárai Erzsébet a csemetekerti munkáslányból előlépett adminisztrátorok alig győzték a hosszolást és köbözést végezni, hogy kellő anyagot adjanak a motorfűrésznek.

Az agregátor, mint mindig, ha munkában van, fülsiketítően búgott. Az agregátor kezelőjét félre kellett hívni, hogy szót tudjanak váltani vele.

— Hogy haladnak?

— Valami nincs rendben. Nagyon eszi a benzint. Tegnap is 50 liter fogyasztott.

S valóban a fűrészek teljesítménye jelenleg még nem gazdaságos. Itt kell valami jobb szervezést kitalálni, s itt kell a gépekre sokkal nagyobb gondot fordítani!

A gyűrűzők és kérgezők munkája is megélénkült. Előző nap még arról panaszkodtak a kérgezők, hogy szoros a norma, nem lehet 5 köbmétert lekérgezni egy nap alatt. Ma is megpróbálták, hogy a norma ellen tegyenek kifogást, de Magasi letromfolta őket.

— Ne mondják tovább, mert a saját munkájukkal cáfolom meg magukat. — S elővette a versenykiértékelést. — Máris többen vannak 100 százalék fölött, sőt 150 százalékos teljesítés is van.

— Kinek van az? — kérdezte, aki legszorosabbnak tartotta a normát.

— Az elvtársnak — hangzott a válasz, s ezen valamennyien mosolyogtak. — A keresetük közel harminc forint.

Az erdészek megjelenésére a sín pályás osztályozók munkája is megindult. Tóth József, amint a bányafát rakta kocsira tréfásan szólította oda Inotai Gabriellának, a csákvári erdőgazdaság 18 éves időlelemzőjének:

— Gabika a mi teljesítményünket ne mérje, mert nem merünk sietni.

Bricseszna drágos, közép termetű, borotvátlan arcú fiatalember tartotta fel beszélgetésével a villanyfűrész mögött a kérgezőket. Mint később kiderült, a norma ellen hangolta volna őket. Magasit meglátva — a mérnökhöz ment.

— Magasi elvtárs, fillér nélkül jöttünk, adjanak valami előleget, legalább cigarettára.

— Holnapra lesz előleg.

— Sokan vagyunk és egyikünknek sincs cigarettája.

Magasi zsebébe nyúlt és odaadott 80 forintot. Több pénz nem volt nála.

— De aztán haladjon a munka!

A tatabányai vendégek sokat láttak, tapasztaltak, talán hirtelen nem is tudták felemészteni mind azt az újat, ami Gánton elébük tárult. Ugy érezték, hogy nem telt hiába el ez a nap, az ő munkájukon is meg fog látszani az eredménye.

Elérkezett a dél.

Az ebédlő ablakait kinyitogatták, langyos őszei levegő áramlott be, a néhány cserép muskátli megremegett az ablakban a szellőtől. A konyhaszemélyzet gyors léptekkel hordta a levest és a borjúpörköltet az étkezők asztalára, még a két köböző lány, Orlovics Mária és Nárai Erzsébet is segített az ételhordásnál. A rádió zenét sugárzott, hangja messzi betöltötte a vidéket, az arcokon mosoly és elégedettség ült.

A vezetők felkészületlensége és erélytelensége miatt azonban néhány hét kiesett a munkából, s a tervet nem tudták határidőre elvégezni. A bánya pártszervezete itt ismét segítséget nyújtott. Kérte az erdészeti vezetőket, hogy újból beszéljék meg a kérdéseket, aminek az lett az eredménye, hogy azt a területet vették előre, amelyre a bányának már feltétlenül szüksége volt: a vasútvonalat, s azt a területrészt, amelyet a vasútvonal elzárhat.

A községi pártszervezet, amelynek vezetőségében erdész is van, ugyancsak megadott minden segítséget a gánti kísérlethez, aminek eredménye elsősorban a népnevelő munka javulása lett.

S a népnevelő munka nem maradt hatástalan: a munkások vállalták, hogy november 7-ig letermelik a vasútvonal számára szükséges és a vasútvonal által elzárt erdőterületet, a traktorosok ezt leközelítik és a rakodó dolgozói feldolgozzák.

Polacsek Erzsébet, a gánti fakitermelés egyetlen női erdésze máris arról számolt be, hogy ma már a kérgezők is lényegesen jobb eredményt fognak elérni.

Ebéd után újból felbúgtak a gépek. Magasi a bányába ment drótkötél után intézkedni, majd Maurer Agoston, a gánti üzemegységvezetőt megbízta, hogy biztosítson az újonnan érkezett munkások számára megfelelő szállást. Aztán — sose tette még ezt — nem a rakodóra, hanem a Népbolt felé indult: kíváncsi volt, kit fog ott találni.

Délután 3 óra volt és a munkaidő fél 5-ig tart.

Két szári munkás (az egyiknek adott néhány órával előbb 80 forintot), a pult mellett álltak és kezükben teli borospoharakat szorongattak.

A munkások láthatóan meglepődtek Magasi érkezésekor, s még jobban meglepődtek, amikor szidás helyett azt mondta:

— Holnap reggelre meglesz az előleg.

Mint később kiderült, az a munkás, aki *mindannyiuk* nevében kérte az előleget, a Magasitól kapott 80 forintból senkinek sem adott, mégcsak egyetlen szája »Kossuth« cigarettára valót sem.

Ez azt mutatta, hogy a munkáslétszám biztosításával, illetve növekedésével új kérdések is előtérbe lépnek: tovább kell javítani a népnevelő munkát, s fel kell készülnie arra, hogy szükség esetén keményen büntessenek is. A rendbontókat, fegyelmezetleneket, a javíthatatlanokat ki kell közösíteni a kísérleti termelésből!

A szovjet mintára megindult gánti kísérleti termelés hatalmasan növeli az erdészet dolgozóinak szakmai tapasztalatait, képzettségét, s azoknak a dolgozóknak, akik részt vehettek ebben a nagyszerű küzdelemben, a jellemét is formálta. Mert az új termelési mód nemcsak gépeket, nemcsak szervezést, hanem új embereket is kíván. Batmanovokat a vezető posztokba és növekvő öntudatú, a gépekhez is értő szakmunkásokat a megvalósítás apró, de fontos őrhelyeire.



*Gallyvágó ollóval távolítják el az aljnövényzetet és két szakmunkás nyom-
ban előkészíti a gyökérzetet a döntéshez.*



A traktor beállt, odaviszik a drótkötelet a kidöntendő fához



Embermagasságban kapcsolják át a drótkötelet



A szakmunkás intésére indul a döntés



A szakmunkás csak nézi a fa lassú, egyenletes dőlését



Vékonyabb fákból kettőt, sőt hármat, négyet is döntenek egyszerre



Nem szabad magasra helyezni a drótkötelet, mert a fa törzse könnyen beszakad



A ledőlt fát helyben motorfűrészszel tuskózzák



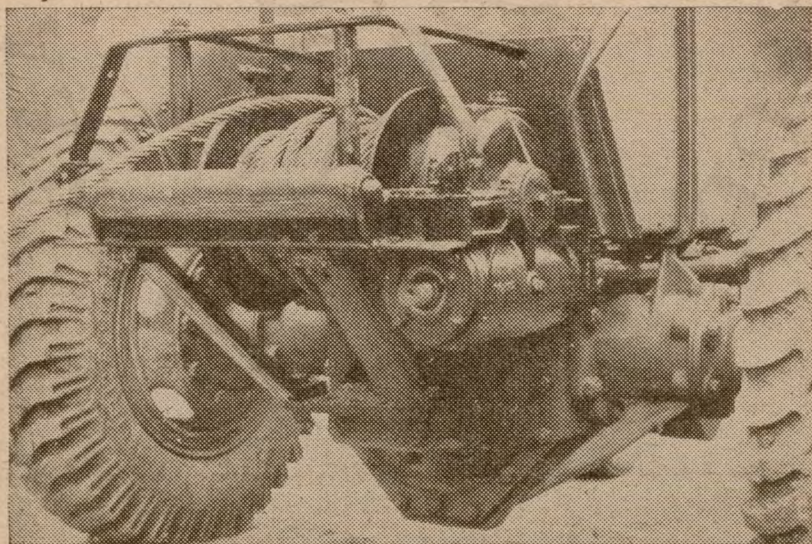
Traktor közelíti a rakodóra a szálfákat



Beérkezés a munkapadhoz



Munkában a villanyfűrész a görgős munkapadon



Traktorra szerelt csörlő: a gánti fakitermelés egyik fontos eszköze (Kaufmann József a Pest megyei erdőgazdaság géptelep igazgatójának útjása)

LEVÉL A SZOVJETUNIÓBÓL

Kedves Elvtársaim!

Az éppen most kapott október 20-i »Erdőgazdaság« nekem kimondhatatlan örömet szerzett. Már a címlapja is annyira magára vonta a figyelmet, hogy még a kanalat is letettem — hát hogyné »Folyamatos — gépesített fakitermelés«! — És hol? — Gánton, a Vértes hegységben, hol fiatal koromban nyaranként majd minden vasárnap jártam az erdőt-hegyeket. És most itt ezeken az »istenhátamögötti« helyeken, ahol 20—25 évvel ezelőtt még a divatos kirándulók sem igen jártak, most gépesítetten, folyamatosan, szálfában folyik az erdőkitermelés. Szeretném megszórítani kezét kedves mindannyiunknak Kaufmann és Magassy elvtársaktól kezdve Faddi elvtárs traktorosig és Schandl elvtárs motorfűrészeskezeltőig.

Én már látom magam előtt, amikor ezek az elvtársak a mi szovjet munkásaink példájára könnyű, sebesen pörgő K-35 villanyfűrésszel fogják darabolni a tuskókat, s a kis autócsoőrlok helyett, a mi 17 kilowattos villanycsoőrloinkkal fogják 500—600 méterről kihúzni a fákat ágastól bogastól a szétfűrészelő telepig, avagy a gépkocsikra és vasúti kocsikra, mint nálunk

Persze, itt nálunk »véghasználatra« erdőkitermelés igen ritkán folyik. Itt őserdő terület, amelyről csak 1934—35-ben készült repülőgépről az első teljes fényképfelvétel, majd 1940-ig az erdőterületek tagolása, felmérése és felbecslése. Az igazat megvallva, mi öregek sem hittük, hogy a gépesítés ilyen, minden ősztit magával seprő erővel, ilyen hamar változtatja meg az egész munkafolyamatot.

S meg kell mondanom, hogy az igazi nehézségeink csak azután kezdődtek, amikor a munkásaink már kezükben az új gépekkel, kiismerve azok minden fortélyát, néztek ránk: »nos, hát hol kezdjek bele«!

Ezekkel a »kerek«-en járó gyárakkal» helyesen vezetve dolgozni, helyesen előrelátva tervezni a folyamatos gépesített, szálfát termelő munkacsoportokat — ez a legnehezebb — legfontosabb s éppen ezért a legszebb feladat.

Az ember, avagy állat — öntudatból, avagy megszokásból — ellátás nélkül sem hagy fel a munkával — a gép ellenben alapos technikai tudást és pontos utánpótlást követel, rosszabb, mint a csecsemő, amelyik legalább sírni tud, ha éhes — a gép ellenben egyszerűen felmondja a szolgálatot...

A mi igazgatónk, Zsakov elvtárs — maga személyesen vezet és javít gépkocsit, traktort, csoőrlőt és villanyfűrészt, minden normát maga is kipróbál s nem is egyszer mindennap és mindent megbocsát — csak a felületességét, könnyelműséget és csalást soha.

A gépesítés kezdete óta átnevelődtek a munkások (sőt hamarabb) — és a vezetők is. Mint a legvéresebb háborúban, úgy hullottak ki a nem megfelelő kis és nagy vezetők a helyeikből az erdőiparban. S minden kis és nagy vezetőnek sok lelt a munkája. — Tanulni kellett! — Tanulni a kezdet-kezdetől. Nem félni az erdőtől, a munkától, az időjárástól.

Hogy ez mit jelent? Nekem ez annyit jelentett az 1952-ik évben, hogy július hónapban naponta 18—20 órát kellett talpon lennem, vezetni, számolni, tanulni, gondolkodni, tanakodni — és győzni! — (220 százalékra teljesítettük a tervet.)

A Szeljanszki Erdőgazdaság a fakitermelést és kiközelítést okt. 15-re, a vasúthoz való kifuvarozást nov. 7-re fejezte be az 1952. évre, most a vasúti kocsikért verekednek az én vezetőim Molotov városban a Permi vasútigazgató

szobájában — a terven felüli több vasúti kocsikért már napok óta.

Mindezt a gépesített, folyamatos, szálfaban való termelés — a technológia adta nekünk. Hat év alatt a tízszeresére emeltük fel a kitermelt fa mennyiségét, ugyanakkor a gépesítés segítségével a munkások keresete a kétszeresére emelkedett s a munka sokkal könnyebb lett. A gépkocsikat, csörlőket, villanyfűrészeket valósággal dődelgetik egyesek, sőt a legtöbben. Van egy Szadiev nevű munkásunk, aki az egyik újság munkatársának a novemberi ünnepek előtt azt mondta a »Hangos újság« számára a »beszélő papír« mikrofonja előtt: — »En azt hiszem azért lettünk első, mert mi nem szavakkal, hanem tettekkel vagyunk szerelmese a szovjet hazánkba, a gyönyörű szép gépeinkbe. Mi patriótái vagyunk a mi erdőgazdaságunknak, ereje éppen ezért nagy — s azért győztünk vele együtt.«

Mondom, az én nagy örömömnek ez az oka. Kedves elvtársaim — helyes úton vagytok. Csakis az új technológia — az új — vezet a győzelemhez. Ez ad több, jobb faanyagot, olcsóbban és kevesebb fizikai munkával. És a gépesítés átalakítja a munkást és a munka vezetőjét is, ad az új technológiához új embert, bátrt, okosat, számíttót, gondolkozó embert — a kommunizmus emberét. Aki munka után muzsikát hallgat, táncol, moziba megy — a könyvtár megnagyobbítását követeli, válogat ételben, áruban.

Bizonny a november 6-i esti ünnepélyes előadáson is — de meg minden nap az erdőben is nehéz megkülönböztetni Zsakov igazgató elvtársat szobájában is, meg jöltápláltságában is Katkov soffőtől. S nem tudom nem keres-e többet Arsztlanov javágó, mint KraszNIK technikai vezető. Pedig ez utóbbi katonai, politikai akadémiát végzett, a háborúban kapitány volt, érdemrendjei vannak, s igen szorgalmas, tehetséges ember, de Arsztlanov papa, aki leányával dolgozik, nem cserél vele.

A munka utáni öt-tízperces munkásértekezleten, avagy a reggeli még rövidbb munkásértekezleten nem ritkán mi, kicsi és nagy munkavezetők nem egyszer olyan okos tanácsot kapunk a munkásoktól, hogy azonmód be is vezetjük a jó gondolatot a gyakorlatban.

Mindezeket az »Erdőgazdaság«-on írom itt afeletti örömömben, hogy az én szeretett szülőföldem szilárdan, bizakodottan megy a Szovjetunió útján.

Igy is folytassák elvtársak. Legyen a kis Gánt — egy nagy-nagy fontos dolog kezdete. Legyen belőle iskola, egyetem, ahol a többi ilyen módszerrel dolgozó erdőgazdaságok is tanulhatnak.

Ne féljeteK kedves elvtársak a nehézségektől. Le kell őket, le lehet őket küzdeni, erre tanít bennünket Sztálin elvtárs, Rákosi elvtárs.

Sok mondanivalóm volna még. Szeretnék ott lenni Faddi Béla traktorján, szeretnék egy sorban állni Kovács és Pintér elvtársakkal és a szemükbe nézni, kezet szorítani velük, szeretném megmondani nekik — ne féljeteK elvtársak, sose féljeteK, dolgozzatok, tanuljatok keményen, kezetekben van a jövőndő, az egész dolgozó nép jövőndője, nem vagytok egyedül, mellettetek van a mi hősi szovjet népünk, barátotok, segítőtök.

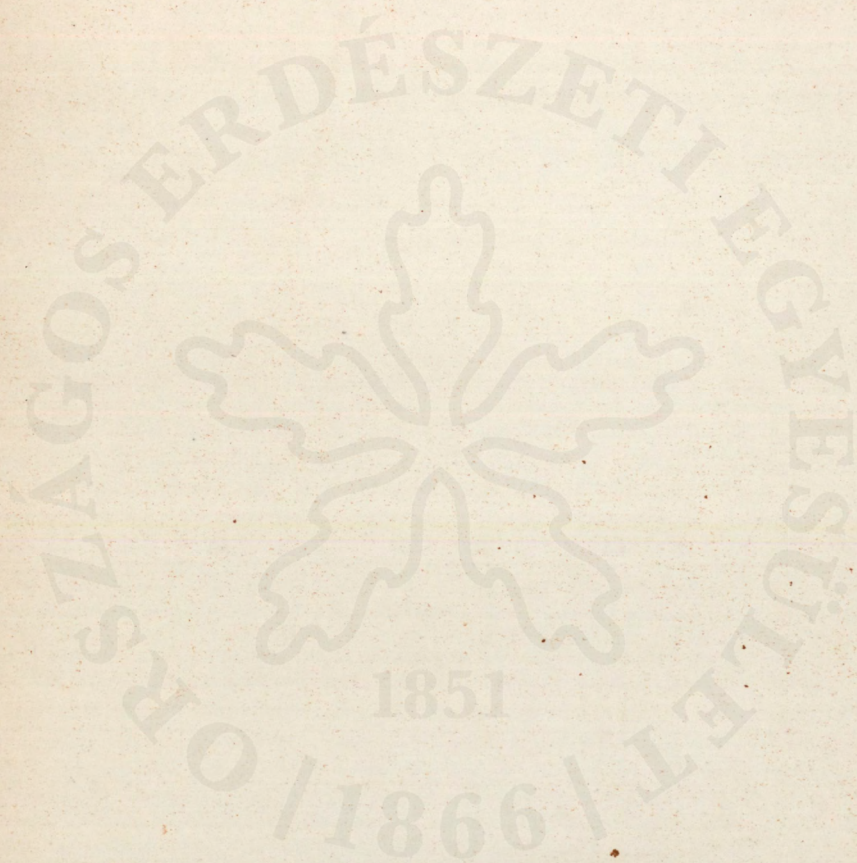
Holnap az »Erdőgazdaság« gánti lapjai az erdőben a faliújságon lesznek orosz fordításban, haad örüljenek velem együtt a mi munkásaink is! Ez lesz az igazi öröm.

Elvtársi üdvözléttel:

SZATMARI ANTAL

munkaegységvezető

Szovjetunió, Molotov-kerület
Szeljanszki Erdőgazdaság



Kiadja: Az Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériuma megbízásából
a Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat.

Felelős kiadó: Szűcs Anna.

— 52130 —

Otthon nyomda, Budapest — 4923. — Felelős vezető: Bán István igazgató.

